

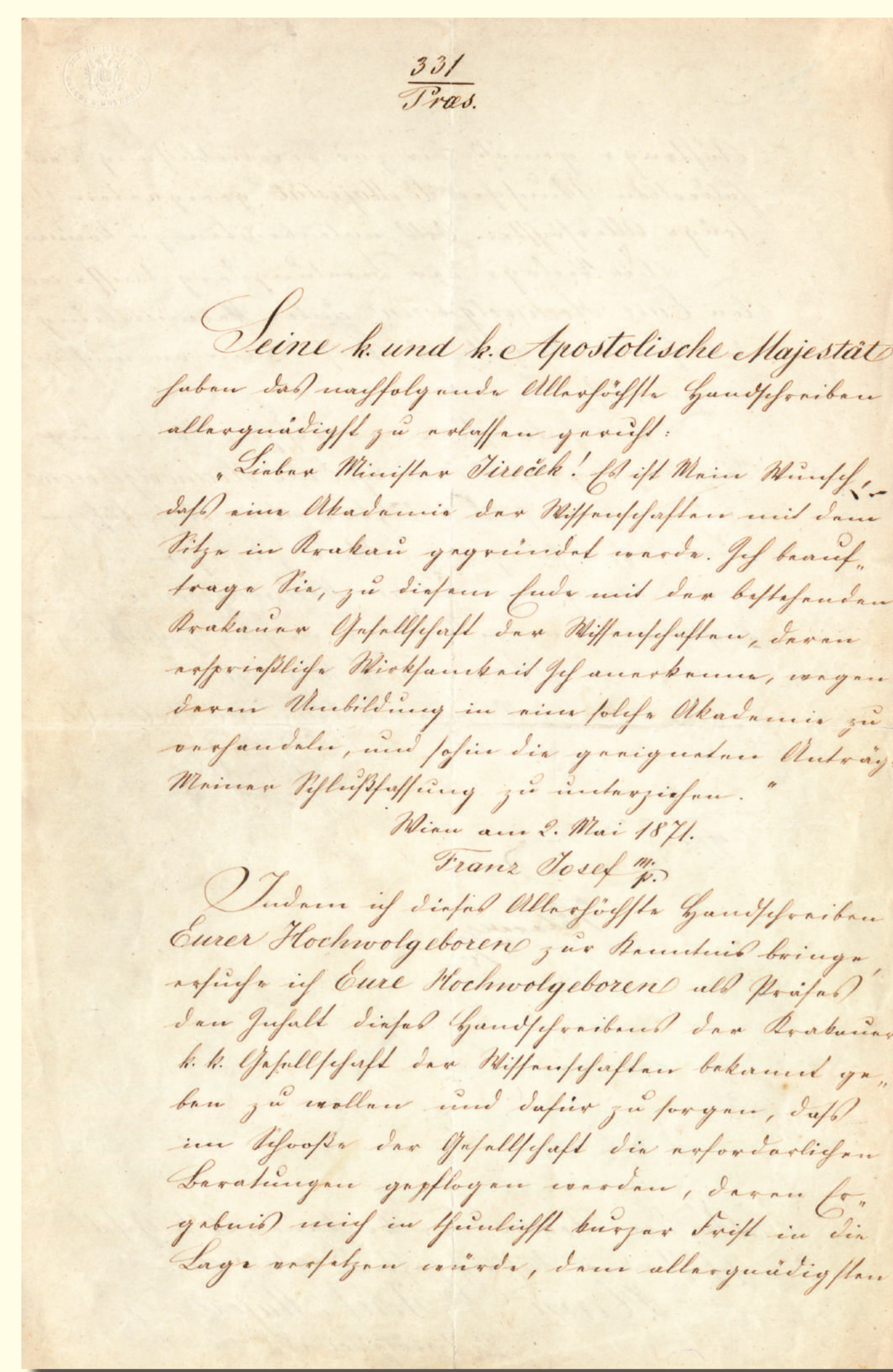
WZNOSZĄC GMACH NARODOWEJ WIEDZY

200. rocznica powołania Towarzystwa Naukowego Krakowskiego

Gdy jedna myśl rodzi drugą...

(...) Opatrzność zostawiła to naszemu krajowi, dzięki swobodniejszym urządzeniom, przychylności osób u steru będących, a przede wszystkim niewysłowionej życzliwości i łaskawości Najjaśniejszego Monarchy. Zawiadomiony przez ówczesnego Prezydenta ministrów, dostojnego rodaka hr. Alfr[eda] Potockiego o skutkach działalności Towarzystwa Naukowego Krakowskiego, uznając łaskawie jego usiłowania a zarazem i potrzebę Instytucji, która by była spójnią i kierownikiem niepewnego i rozpierzchłego, więc mało skutecznego ruchu naukowego w kraju, pismem odręcznym z d. 2 maja r. 1871 zażądał on od Ministra oświecenia projektu Akademii umiejętności w Krakowie, wygotować się mającego na zasadzie porozumienia z tamecznym Towarzystwem naukowym. Ponieważ obie strony zarówno ożywiła najszczerza chęć rychłego urzeczywistnienia zamiaru Najjaśniejszego Pana; po osobistych więc zniesieniach się jego Excell. ówczesnego Ministra z Prezesem Towarzystwa, a niezmordowanym udziale jego pośrednika w Wiedniu, nieodżałowanej pamięci ks. Jerzego Lubomirskiego, projekt przeobrażenia Towarzystwa na Akademię przez toż Towarzystwo wypracowany, przez dostojnego c. k. Namiestnika hr. Gołuchowskiego spiesznie i przychylnie przedstawiony, przez J. Exc. Ministra oświecenia poparty, nie tylko zyskał Najwyższe potwierdzenie pod d. 16 lutego 1872 r., ale nadto Najjaśniejszy Pan obdarzył nową Instytucją prywatnym znakomitym darem w ilości 20.000 zł. a. a co większa, zapewnił jej opiekę, mianując Protektorem własnego Najdostojniejszego brata, Jego Cesarską Wysokość Arcyksięcia Karola Ludwika i Jego Zastępcą tego samego dostojnego rodaka, który wobec tronu stał się pierwszym tłumaczem potrzeby kraju a gorącego życzenia Tow[arzystwa] Nauk[owego] Krak[owskiego]. Po zatwierdzeniu statutu, Towarzystwo niebawem wybrało z grona swego 12-tu pierwszych Członków Akademii, którzy następnie zyskawszy potwierdzenie Najwyższe, dokonali wyboru dalszych kandydatów już z całego kraju, w liczbie 24-ch. Gdy spomiędzy nich, stosownie do Statutu, Najjaśniejszy Pan wybrał według własnego uznania 12-tu, a następnie w dniu 24 listop[ada] 1872 r. zamianować raczył pierwszego Prezesa i Sekretarza jeneralnego Akademii, ukonstytuowanie tejże dokonaniem zostało. Odtąd też dawniejsze Towarzystwo stało się już Akademią, która dopełniając organizacyi wewnętrznej, zarządza spiesznie co potrzeba dla rozwinięcia właściwych naukowych czynności.

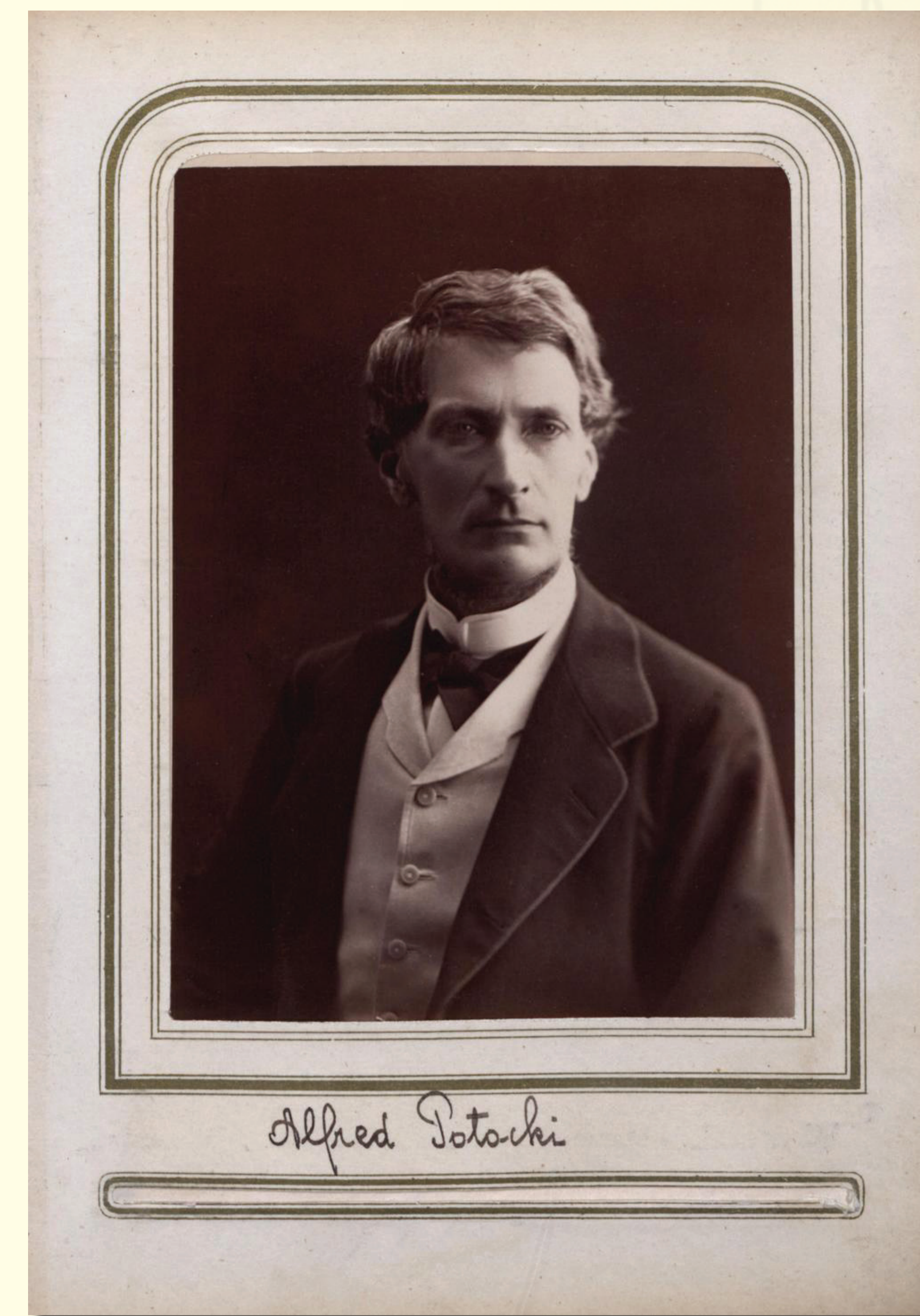
Józef Majer, „Uwagi nad zadaniem Akademii w powszechności tudzież historyczny przegląd Towarzystwa Naukowych w Polsce”, 7 V 1873 rok

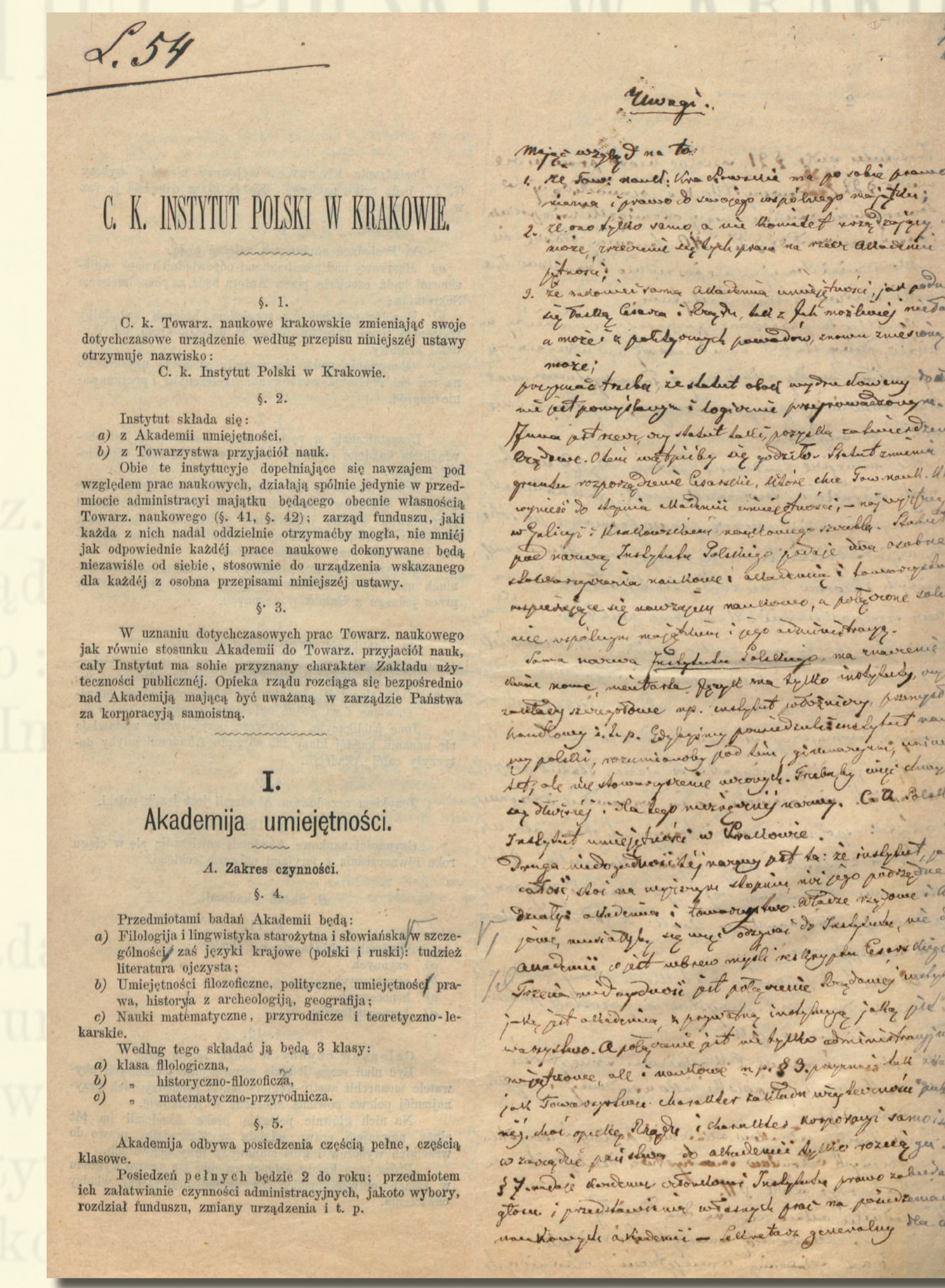
Pismo Ministra Oświaty Hermenegilda Jiréka do Józefa Majera Prezesa Towarzystwa Naukowego Krakowskiego z informacją o powziętym przez Cesarza zamiarze podniesienia Towarzystwa do Akademii Umiejętności, 16 V 1871 rok

Wysłannicy Towarzystwa Naukowego Krakowskiego nie znaleźli szczęśliwej możności ażeby wobec Ciebie Najjaśniejszy Panie, stać się wiernymi tłumaczami tego uczucia gorącej wdzięczności, jakim przejmąc je musiało Twoje Najjaśniejszy Panie najwyższe uznanie skutku jego dotychczasowych usiłowań i Twoja wola przeobrażenia go na Akademię Umiejętności.

Z Adresu Towarzystwa Naukowego Krakowskiego z podziękowaniem dla Cesarza, 9 VI 1871 rok

Alfred Józef Potocki (1822-1889), polityk, wspierał sprawę przeobrażenia Towarzystwa w Akademię na dworze cesarskim

Projekt statutu c. k. Instytutu Polskiego w Krakowie z uwagami prezesa Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk Karola Libelta

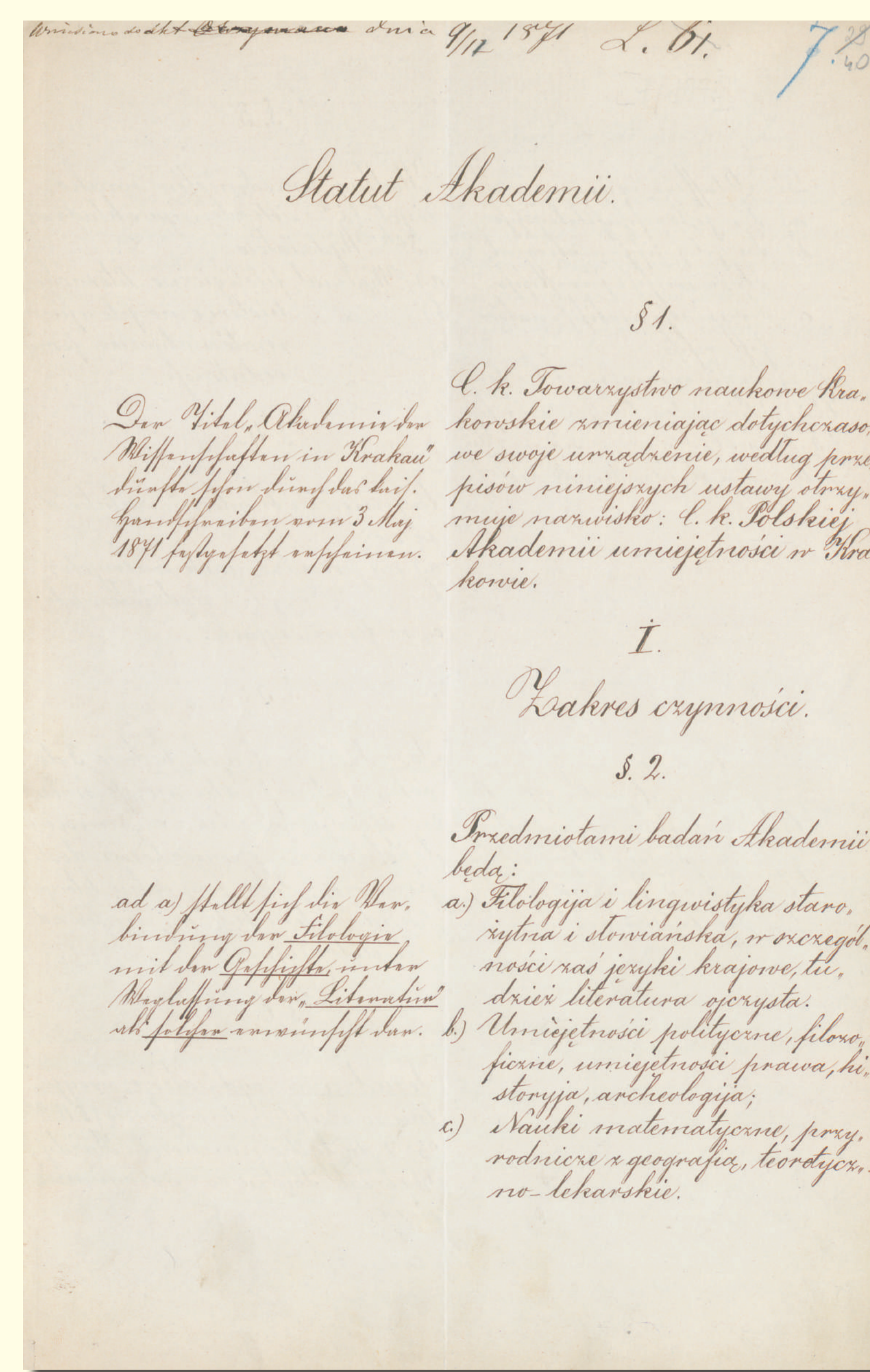
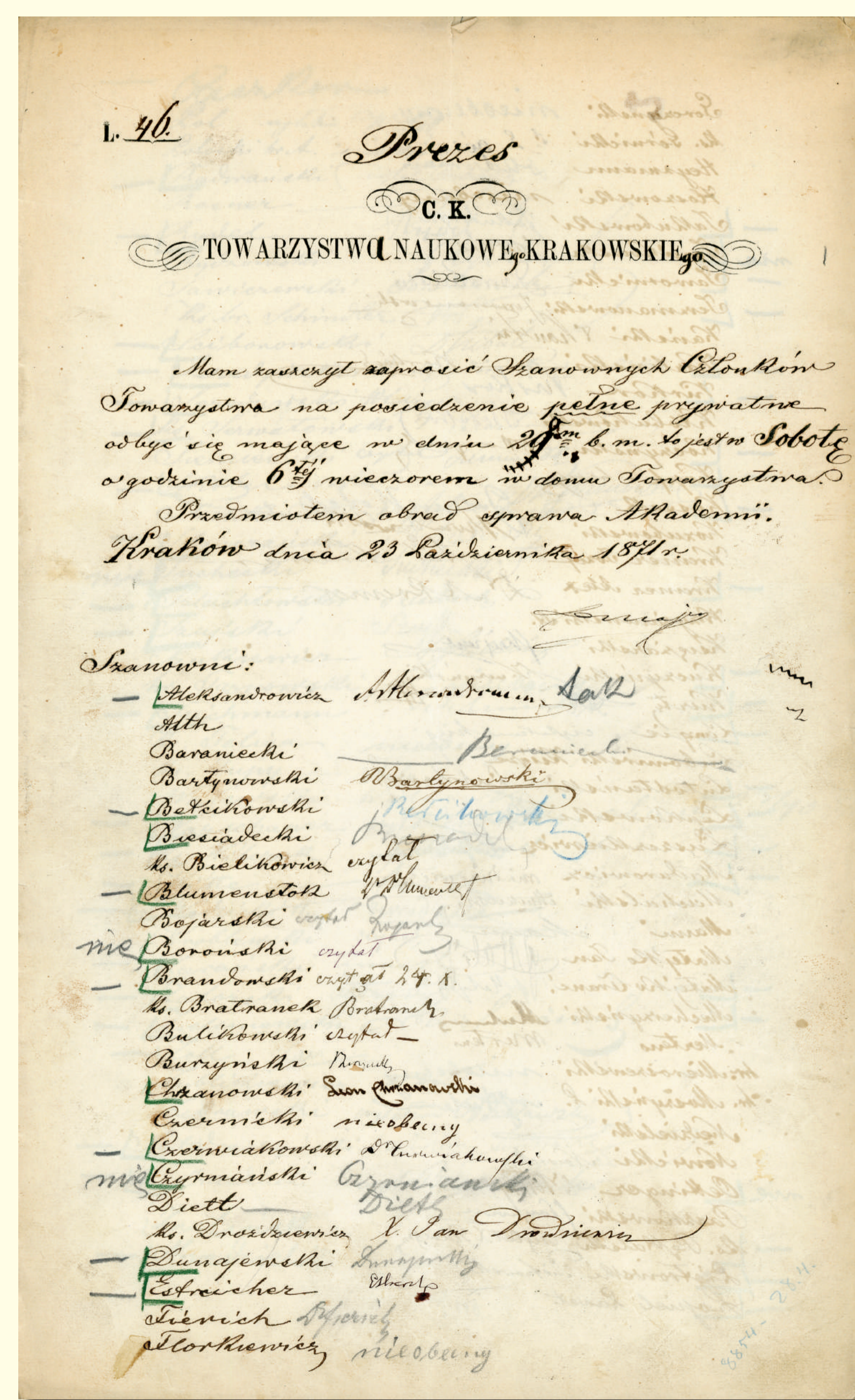
Pod wyrazem Akademia pojmujemy najwyższy areopag naukowy, mający zadanie kształcić i do coraz większej doskonałości doprowadzać wszelkie umiejętności i nauki, czyli całą wiedzę ludzką, pracować nad rozwojem i kształceniem języka narodowego, i wreszcie czuwać nad utrzymaniem dawnych narodowych zabytków, jako drogiej spuścizny naszych przodków, których pamięć dla następnych pokoleń wiecznie winna być przechowywaną. Akademia więc jako najwyższa w kraju Magistratura naukowa, otoczona urokiem powagi publicznej, jaką niewątpliwie nadają wysoki rozum, nauka i wykształcenie, winna być zbiorem mężów, którym powszechny głos kraju nadaje do tego prawo i do jej grona powołuje.

Mieczysław Potocki z Kociubińczyk, „Kilku uwag nad projektem statutu Akademii polskiej”, 4 VIII 1871 rok

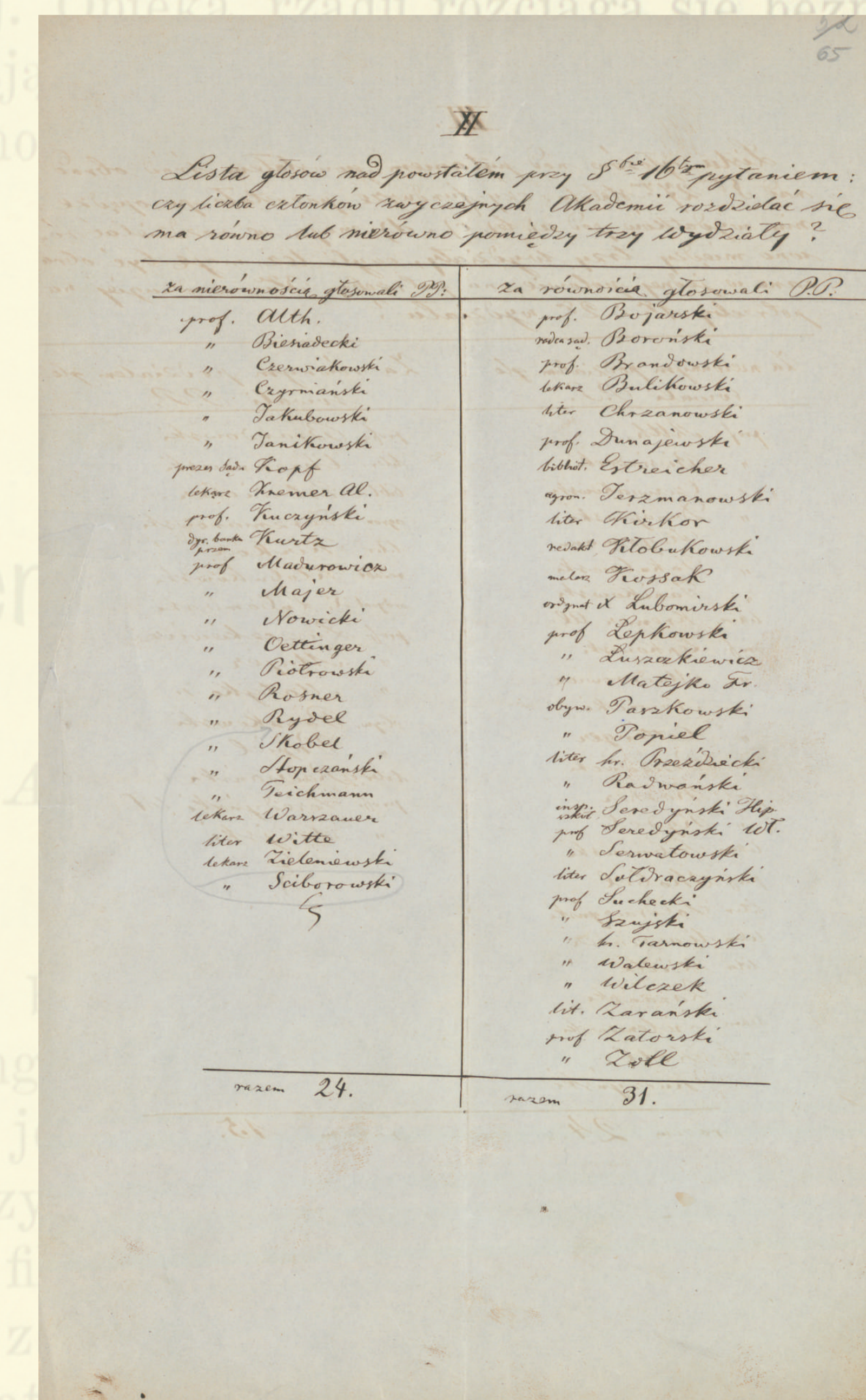
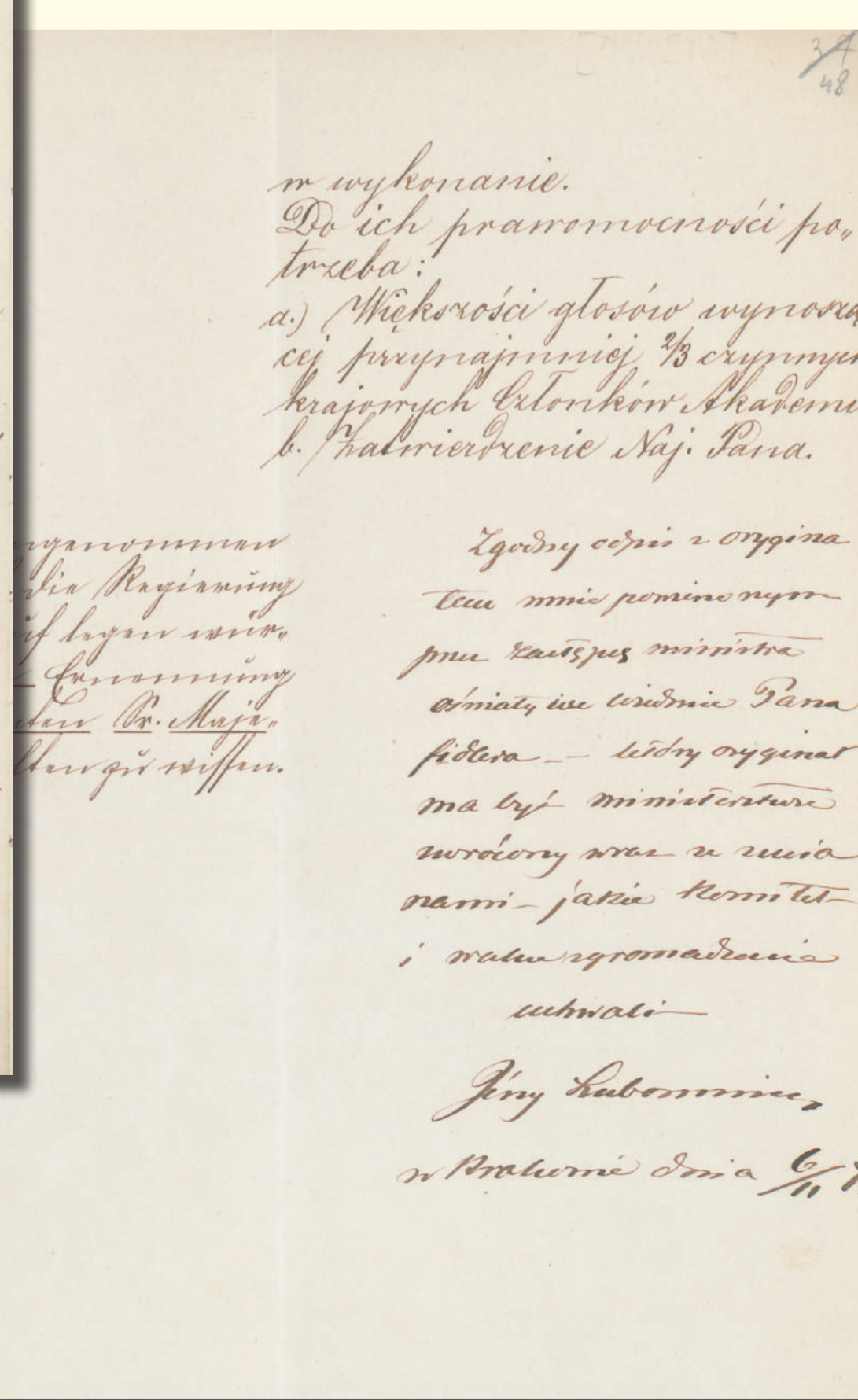

Jerzy Lubomirski (1817-1872), polityk, ordonownik sprawy przeobrażenia Towarzystwa Naukowego Krakowskiego w Akademię Umiejętności

Z protokołu posiedzenia pełnego prywatnego Towarzystwa Naukowego z dnia 13 XI 1871 roku

Projekt statutu Akademii z uwagami Jerzego Lubomirskiego, 6 XI 1871 rok

Według tego składają ją będą 3 klasy:
 a) klasa filologiczna,
 b) historyczno-filozoficzna,
 c) matematyczno-przyrodnicza.

AKADEMIA NAUK
 PAN I PAU